خراسان روزنامه صبح ایران
دوشنبه ۳ آبان ۱۳۹۵ . ۲۲ محرم ۱۴۳۸ . شماره ۱۹۳۸۳

آغاز پرداخت ارز در خودپرداز برخی بانک‌ها

در حالی با مجوز بانک مرکزی به تازگی تعدادی از بانک‌ها پرداخت ارزی و عملیات صرافی را در دستگاه‌های عابر بانک خود عملیاتی کرده‌اند که اطلاع‌رسانی خاصی در این زمینه صورت نگرفته است. به گزارش تسنیم، در این طرح که با مجوز بانک مرکزی اجرایی شده است، بانک‌ها گزینه جدیدی در دستگاه‌های خودپرداز خود راه‌اندازی کرده و به مشتری این امکان را داده‌اند که ارزهایی مانند یورو و دلار از دستگاه‌های خودپرداز دریافت کنند.

بازرسانه‌های جهان

افزایش قیمت نفت به داد شیخ‌نشین‌ها نرسید

با وجود افزایش قیمت نفت، تحلیلگران به کاهش پیش‌بینی خود از رشد کشورهای عربی حاشیه خلیج فارس ادامه می‌دهند. رویترز در گزارشی آورده است: پس از این که عربستان موضع خود را تغییر داد و تصمیم گرفت تا از کاهش تولید اوپک حمایت کند، در هفته‌های اخیر قیمت هر بشکه نفت خام از ۳۰ دلار در اوایل سال جاری به بالای بشکه‌ای ۵۰ دلار رسیده است. با این حال نظرسنجی روز گذشته از ۱۸ اقتصاددان بخش خصوصی نشان داد که پیش‌بینی متوسط آن‌ها برای کسری مالی عربستان سعودی هم اکنون در سال جاری ۱۲/۱ درصد تولید ناخالص داخلی بوده و در سال آینده ۷/۸ درصد خواهد بود. به گزارش اقتصادنیوز سایر کشورهای حاشیه خلیج فارس یعنی امارات، قطر، عمان و بحرین نیز با کاهش پیش‌بینی رشد مواجه شدند.

تسری بحران نفتی ونزوئلا به آمریکا

ونزوئلا بزرگترین دارنده منابع نفتی جهان است که بعد از کاهش قیمت نفت با تورم‌های سه رقمی و بحران‌های مختلف اقتصادی مواجه است. در ادامه تعمیق این بحران شرکت ملی نفت در بیانیه‌ای اعلام کرد که این شرکت توانایی پرداخت بدهی هایش بر اساس برنامه از پیش تعیین شده را ندارد. راشاتودی با اعلام این خبر توضیح داد که ممکن است این شرکت با تبادل اوراق قرضه این بدهی‌ها را به آمریکا که بزرگترین خریدار نفت از این کشور است محول کند. به گزارش مهر، لوکاس آریستیزابال، مدیر ارشد موسسه فیچ در این باره به بلومبرگ گفته است: «اگر شرکت ملی نفت ونزوئلا نتواند بدهی هایش را بپردازد، این به معنای ایجاد اختلال در عرضه نفت به ایالات متحده است؛ چرا که طلبکاران ممکن است سعی کنند پرداختی های خود را از آمریکا طلب کنند. دارندگان اوراق قرضه مطمئناً تلاش می کنند دلارهای خود را پس بگیرند و این هم برای ونزوئلا و هم برای آمریکا به معنای ایجاد بحران نقدینگی است.»

اوپک به دنبال فرمول ۱۰ ساله احیای قیمت نفت

رئیس جمهور ونزوئلا ضمن پیشنهاد به حضور آمریکا در نشست آینده اوپک گفت: تولیدکنندگان نفت خام در حال کار بر روی «یک فرمول جدید برای قیمت هستند که سازوکاری برای ۱۰ سال آینده ایجاد کند». به گزارش فارس مادورو در تلویزیون دولتی ونزوئلا گفت: «این سازوکاری برای ثبات است از این رو تولید، بازار و قیمت‌ها می‌تواند قابل پیش‌بینی باشد نه این که بازار آینده و دلالان تعیین کننده باشند.»

مرکز پژوهش‌های مجلس تجربه آلمان برای توسعه صنایع کوچک و متوسط را بررسی کرد:

نسخه آلمانی توسعه صنایع کوچک و متوسط

علیرغم اهمیت فراوان نقش صنایع کوچک و متوسط، شواهد زیادی وجود دارند که نشان می‌دهند وضعیت این بنگاه‌ها در کشور مناسب نیست. به طوری که در کنار پررنگ بودن نقش دولت در بخش تولید و عدم توسعه بازارهای مالی، نبود چرخه حمایتی از بنگاه‌های کوچک و متوسط نیز مزید بر علت شده و بر این بخش از ساختار تولید کشور فشار آورده است. این فشارها در مجموع سبب شده تا ساختار بنگاه‌های کشور به صورت کاریکاتوری از بنگاه‌های کوچک و بزرگ درآید. این شرایط در حالی است که در کشورهای پیشرو، نظام مشخصی برای حمایت از این بنگاه‌ها وجود دارد. این گزارش، بر اساس گزارش‌های مرکز پژوهش‌های مجلس، نگاهی گذرا به نارسایی‌های موجود در حوزه بنگاه‌های کوچک و متوسط داشته و در ادامه، برنامه‌های حمایتی آلمان از این بنگاه‌ها را مرور می‌کند.

■ **بخش گمشده در بنگاه‌های ایران**

علیرغم برخی تلقی‌های نارسا که بر پیشران بودن صنایع بزرگ در اقتصاد تاکید دارند، باید گفت موتور محرک اقتصادی در اغلب کشورها، بنگاه‌ها و صنایع کوچک و متوسط بوده است. این بنگاه‌ها توانسته‌اند: نقش اساسی در اشتغال‌زایی داشته باشند، بخش‌های غیر رسمی را به بخش مولد هدایت کنند، کارآفرینی و خلق ایده‌های نو را تقویت کنند، منجر به رشد صادراتی و افزایش رقابت‌پذیری کالاها در بازار جهانی شوند و پس اندازهای خرد را تجمیع کنند. با این حال، هم اینک بررسی صنایع کوچک و متوسط در کشورها کی از نوعی کمبود است. بدین صورت که بنگاه‌های خرد، عمدتاً نمی‌توانند مراحل بلوغ خود را در فضای کسب و کار به سلامت طی کنند و لذا بخشی از آن‌ها از صحنه تولید حذف شده و برخی دیگر در بازار غیر رسمی به فعالیت خود ادامه می‌دهند. این ضعف مشهود به همراه دیگر مسائل موجود در این بخش سبب شده تا کارنامه و نقش این بنگاه‌ها در اقتصاد کشور از وضعیت مطلوب خود فاصله گیرد. آمارهای سال ۹۰ نشان می‌دهند که در این سال، اشتغال بنگاه‌های کوچک و متوسط نسبت به کل شاغلین بنگاه‌های صنعتی، تنها ۳۰/۶ درصد بوده است. این در حالی است که ۸۴/۹ درصد از بنگاه‌های صنعتی خصوصی کشور را این بنگاه‌ها شکل داده‌اند. از سوی دیگر سهم ارزش افزوده بنگاه‌های صنعتی کوچک و متوسط از کل ارزش افزوده بخش صنعت، در سال‌های اخیر، حدود ۱۴ درصد بوده است که سهم ناچیز این بنگاه‌ها را در عرصه ارزش آفرینی در اقتصاد کشور نشان می‌دهد. علت این ضعف عملکردی را می‌توان در سه محور پررنگ بودن نقش دولت در تولید، عدم توسعه تامین مالی این بنگاه‌ها و گسترش نیافتن چرخه‌های شفاف و موثر حمایت از این بنگاه‌ها دانست. به خصوص این که مطالعه تطبیقی رویکردهای حمایت از این بنگاه‌ها با وضعیت کنونی داخل کشور، بیانگر تفاوت‌های عمده است. در این رابطه ساختار حمایتی آلمان قابل توجه است.

■ **صنایع کوچک و متوسط در آلمان**

پیشرو بودن اقتصاد و صنعت آلمان در دنیا، موضوعی نیست که قابل انکار باشد. با این حال، واقعیات قابل توجهی در خصوص وضعیت بنگاه‌های کوچک و متوسط در این کشور وجود دارد. جدول زیر بخشی از حقایق این بنگاه‌ها در آلمان را نشان می‌دهد: وزارت اقتصاد و انرژی دولت فدرال آلمان، در سال ۲۰۱۳، بنگاه‌های کوچک و متوسط را موتور اقتصاد این کشور معرفی کرده است. جالب اینجاست که در این کشور، ۹۵ درصد از بنگاه‌های کوچک و متوسط، دارای مالکیت خانوادگی هستند و ۸۵ درصد از این بنگاه‌ها نیز توسط صاحبان و مالکان اداره می‌شوند. این عامل باعث اتخاذ سیاست‌های بلندمدت بنگاه‌ها در زمینه روابط با مشتری، کسب و کار، سیاست‌های منابع انسانی مستمر و ارتباطات مستحکم منطقه‌ای شده است. ویژگی دوم این بنگاه‌ها، نوآوری آن‌هاست. به طوری که در دوره ۲۰۰۸ تا ۲۰۱۰، بیش از ۵۴ درصد این بنگاه‌ها موفق شده‌اند محصولات جدید به بازار ارائه نمایند. علاوه بر این موارد، همکاری این بنگاه‌ها با سایر تشکل‌های صنفی مانند اتاق‌های بازرگانی و نیز حمایت‌های دولتی از دیگر ویژگی‌های بارز فضای فعالیت بنگاه‌های کوچک و متوسط در این کشور است.

■ **ویژگی حمایت‌های دولت از بنگاه‌های کوچک و متوسط در آلمان**

در فضای کسب و کار بنگاه‌های کوچک و متوسط آلمان، حمایت‌های دولتی قابل توجه است. به طور کلی، خصوصیات و راهبردهای بارز این حمایت‌ها را می‌توان در موارد زیر مشاهده کرد:

متنوع بودن حمایت‌ها: بررسی برنامه‌های حمایتی از بنگاه‌های کوچک و متوسط در آلمان نشان می‌دهد که این برنامه‌ها از تنوع موضوعی، بخشی و جغرافیایی زیادی برخوردارند. حمایت‌ها صرفاً به برنامه‌های کمک مالی و یا وام محدود نیست و شامل ارائه خدمات مشاوره‌ای بسیار گسترده توسط شبکه تشکیلات صنفی و حرفه‌ای، برنامه حمایت از آموزش‌های شغلی و حرفه‌ای، تضمین وام و اعتبارات، نیز می‌شود. نکته مهم دیگر این است که هرچند سبد حمایتی بسیار متنوع است، اما برای تقویت رقابت‌پذیری، میزان و زمان استفاده از این حمایت‌ها محدود است. به بیان دیگر، حمایت در شرایطی معنا و مفهوم دارد که محدود به زمان و مدت باشد و این مسئله در توزیع سبد حمایتی از بنگاه‌های کوچک و متوسط آلمان در برنامه‌های مختلف با تأکید بیشتر آشکار است.

رویکرد کثرت‌گرایی در اعمال حمایت‌ها: در بررسی برنامه‌های حمایتی ملاحظه می‌شود که برای صنوف، گروه‌های هدف و در مراحل مختلف توسعه یک بنگاه اقتصادی، برنامه‌های حمایتی برای کارآفرینان و صاحبان کسب و کار وجود دارد. به بیان دیگر برنامه‌های حمایتی ارائه شده در آلمان از نظر شمولیت گسترده بوده و تمرکز بر بخش و یا فعالیت ویژه‌ای ندارد. همه بخش‌های اقتصادی و بنگاه‌ها می‌توانند از برنامه‌های حمایتی مرتبط با فعالیت خود بهره‌مند شوند. از مرحله قبل از راه‌اندازی گرفته (مثل خدمات مشاوره قبل از تأسیس کسب و کار، تأمین هزینه‌های تهیه مطالعات امکان سنجی و...) تا خرید یک بنگاه و نقل و انتقال آن برنامه‌های متنوع حمایتی در سطح فدرال و منطقه‌ای وجود دارد.

عدم تمرکز بر منابع مالی دولتی: علیرغم این که برنامه‌های متنوعی برای حمایت از بنگاه‌های کوچک و متوسط وجود دارد، ولی نقش منابع مالی دولت در تأمین سرمایه و یا اعتبارات چندان زیاد نیست. نزدیک به ۵۴ درصد از منابع مالی این بنگاه‌ها مبتنی بر سرمایه شخصی است و سهم منابع دولتی محدود به ۱۱ درصد است. این امر مبین آن است که در تأمین مالی چشم بنگاه‌ها به دولت و نهادهای دولتی نیست، بلکه اولاً متکی بر سرمایه‌های خود و ثانیاً متکی به بازار سرمایه مالی کارای آلمان هستند، زیرا هدف افزایش توان رقابت‌پذیری اقتصادی بنگاه‌های اقتصادی است نه ایجاد و توزیع رانت توسط منابع مالی ارزان قیمت و سهل الوصول بخش عمومی.

توزیع حمایت‌ها توسط تشکیلات صنفی و منطقه‌ای: دولت با کمک تشکیلات صنفی مثل اتاق‌های بازرگانی، اتحادیه‌های کارگری، صندوق‌های سرمایه‌گذاری، مؤسسات آموزش فنی و حرفه‌ای و نهادهای منطقه‌ای حمایت‌های خود را توزیع می‌کند. این شیوه توزیع توسط خود ذینفعان می‌تواند فضای رانت و فساد را در توزیع حمایت‌ها کاهش دهد. چرا که متقاضیان این حمایت‌ها در فرآیند مراجعه و تقاضا با دولت و نهادهای دولتی به طور مستقیم مرتبط نیستند. به بیان دیگر ناظرین اصلی بر فرآیند توزیع حمایت‌ها، خود ذینفعان و بنگاه‌های اقتصادی هستند. وجود فرآیندهای شفاف، سیستمی و منظم نیز در توزیع حمایت‌ها از دیگر عوامل مؤثر بر کنترل فضای رانت و فساد در آلمان است.

بانک‌های مشاور به جای طلبکار: نکته حائز اهمیت در بررسی برنامه‌های حمایتی بنگاه‌های کوچک و متوسط آن است که هر چند شبکه بانکی عمدتاً با فعالیت‌های بانکی و پرداخت وام شناخته می‌شود، ولی در آلمان بانک‌ها خدمات مشاوره و حتی برنامه‌های آموزشی متعددی برای این بنگاه‌ها ارائه می‌نمایند. با این خدمات، بانک به معنای واقعی شریک فرد کارآفرین شده و سعی دارد در مراحل مختلف همراه بنگاه اقتصادی باشد.

نظام آموزشی دوگانه: یکی از ویژگی‌های مهم نظام حمایتی آلمان از بنگاه‌های کوچک و متوسط، برنامه حمایت از آموزش‌های شغلی و حرفه‌ای است. به طوری که در این سیستم بنگاه اقتصادی خود بخشی از نظام آموزش حرفه و مهارت است. به ویژه در بخش صنعتی و تولیدی و در بنگاه‌های خرد و کوچک که تعدادشان بیش از یک میلیون بنگاه است، بهره‌مندی از نیروی کار توانمند و فرهنگ استاد-شاگردی دارای اهمیت ویژه‌ای است. بیش از ۸۹ درصد از آموزش‌های فنی و حرفه‌ای ارائه شده در آلمان توسط بنگاه‌های کوچک و متوسط صورت می‌پذیرد و این به معنای واقعی یعنی ارتباط آموزش و صنعت. در این سیستم به جای سیاست‌های انفعالی و کمک مستقیم مادی به افراد، توسعه مهارت و توانمندسازی نیروی کار، آن هم در محیط کار و یا توسط بنگاه اقتصادی تأکید می‌شود.

هموارسازی مسیر اقتصاد دیجیتال: گذر از اقتصاد صنعتی به اقتصاد دیجیتال و دانش بنیان چشم انداز اقتصاد آلمان است. بر همین اساس ویژگی اصلی و رویکرد اساسی همه برنامه‌های حمایتی از بنگاه‌های کوچک و متوسط در آلمان بر گسترش نوآوری و تحقیق و توسعه استوار است. این رویکرد اولاً کمک شایانی به جذب نیروهای متخصص در بنگاه‌های کوچک و متوسط کرده و ثانیاً ماندگاری این بنگاه‌ها را در بازارهای دائماً در حال تغییر بین‌المللی تضمین می‌کند.

	تعداد	شاغلین	گردش مالی	سرمایه‌گذاری ناخالص	ارزش افزوده
سهم بنگاه‌های کوچک و متوسط آلمان از کل اقتصاد این کشور	۹۹/۳	۶۰	۳۱/۸	۴۱/۴	۴۷/۱

دیدگاه

خوش‌بینی مشاور اقتصادی رئیس جمهور به رشد ۷ درصد در سال جاری

مشاور ارشد اقتصادی رئیس جمهور گفت: در این شرایط احتمال حصول رشدی بین ۵ تا ۶ درصد برای امسال بسیار زیاد است، هر چند تحقق رشد ۶ تا ۷ درصدی نیز موجب تعجب نخواهد بود.

نیلی این جمله را در گفتگو با شماره ۱۹۷ هفته نامه تجارت فردا مطرح کرده و بر این اساس یکی از عوامل موثر بر رشد اقتصادی سال ۱۳۹۵، را برقراری ثبات در اقتصاد کلان از سال ۱۳۹۲ به بعد دانسته است. وی سایر عوامل موثر بر عملکرد مناسب اقتصاد را نیز این چنین تشریح کرده است: طی این دوره، نرخ تورم روند مستمر نزولی را طی کرده، نوسان قابل توجهی در بازار ارز رخ نداده، عدم قطعیت‌ها در اقتصاد کاهش پیدا کرده و به طور نسبی امکان برنامه‌ریزی برای سیاست گذاران و فعالان اقتصادی میسر شده است. اتفاقاتی که در سمت تقاضا در اقتصاد ایران رخ داده، سمت عرضه را متاثر کرده و با توجه به ظرفیت‌های خالی موجود، منجر به تحرک در تولید شده است.

به گزارش اقتصاد نیوز نیلی تصریح کرده است: پس از حدود یک دهه که اقتصاد ایران شاهد رشدهای اقتصادی پایین یا منفی بوده است، سال ۱۳۹۵ از منظر متغیرهای اقتصاد کلان، به عنوان سالی شاخص ارزیابی می‌شود. در صورتی که بهبود نسبی رشد اقتصادی و اشتغال همراه با تداوم تورم تک رقمی باشد، می‌تواند از نظر مردم نیز قابل مشاهده و لمس باشد.

■ **تحلیل نیلی از شروط استمرار این رشد**

به گفته نیلی بهبود شرایط اقتصاد ایران در گرو اجماع پیرامون سیاست‌هایی است که به منظور «استمرار» رشد بالای اقتصادی باید به اجرا گذاشته شود. یک اقتصاد درون‌گرا، با نقش ضعیف بخش خصوصی، همراه با درجه بالای انحصار در بنگاه داری، مشکلات مالی دولت، نظام بانکی با حجم بالای دارایی‌های منجمد، یارانه‌های با کسری زیاد، صندوق‌های بازنشستگی با کسری‌های بزرگ، عدم توازن جدی در محیط زیست و منابع طبیعی مانند آب، خاک، هوا و...، نمی‌تواند در استمرار رشدهای اقتصادی قابل قبول توفیق داشته باشد.

اقتصاد کشور با همه نارسایی‌های بزرگ و عمیقی که دارد، در سال ۱۳۹۵، در حوزه‌های اصلی اقتصاد کلان، یعنی تورم، رشد اقتصادی و اشتغال، با وجود همه محدودیت‌های موجود و البته به شرط «عدم بروز اتفاقی غیر منتظره»، عملکردی تحسین برانگیز را به ثبت خواهد رساند.